

Жилін С.В., аспірант, НАУ, м. Київ, ORCID: 0009-0004-4717-1736

Zhylin S., Postgraduate student of the Department of Public Management and Administration of the National Aviation University, Kyiv

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF THE STATE REGULATION OF THE ACTIVITIES OF BANKING INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF THE FORMATION OF THE INFORMATION SOCIETY AND IN THE CONDITIONS OF THE MARITAL STATE IN UKRAINE

У статті визначено сучасний стан банківської системи України. Здійснено оцінку результативності державного регулювання діяльності банківських установ в умовах воєнного стану в Україні. Визначено проблеми та суперечності державного регулювання діяльності банківських установ в сучасних умовах. Розглянуто основні напрямки підвищення результативності державного регулювання діяльності банківських установ в контексті формування інформаційного суспільства та в умовах воєнного стану в Україні.

Ключові слова: *публічне управління та адміністрування, державне регулювання, банківські установи, державне регулювання діяльності банківських установ, інформаційне суспільство, воєнний стан.*

The article defines the current state of the banking system of Ukraine. An assessment of the effectiveness of state regulation of the activities of banking institutions in the conditions of martial law in Ukraine was carried out. The problems and contradictions of the state regulation of the activity of banking institutions in modern conditions are identified. The main directions of increasing the effectiveness of state regulation of banking institutions in the context of the formation of the information society and in the conditions of martial law in Ukraine are considered.

Key words: *public management and administration, state regulation, banking institutions, state regulation of banking institutions, information society, martial law.*

Постановка проблеми. Потреба у забезпеченні соціально-економічної стійкості нашої держави в умовах існуючих викликів та загроз, пов'язаних з російською військовою агресією проти України вимагає формування та реалізації відповідної державної політики протидії фінансовій та макроекономічній дестабілізації. Попри запровадження в країні воєнного стану державна по-

літика має забезпечити економічне зростання, в тому числі шляхом акумулювання необхідних фінансових ресурсів та їх перерозподілу на пріоритетні потреби країни, підтримки стабільності національної валюти, забезпечення необхідних обсягів кредитування реального сектору економіки.

Саме тому на державному рівні вкрай важливо забезпечити необхідний рівень фінансової та макроекономічної стабільності, а тому питання підвищення результативності державного регулювання діяльності банківських установ в контексті формування інформаційного суспільства та в умовах воєнного стану в Україні набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань визначення сучасного стану фінансової системи України (в тому числі банківського сектору) в умовах воєнного стану та оцінки результативності державного регулювання діяльності банківських установ присвятили свої публікації такі вчені, як Біленчук Д., Біленчук П., Вінокуров Я., Юрчук Н. та інші [3; 4; 11].

Однак чимало питань стосовно оцінки та підвищення результативності державного регулювання діяльності банківських установ в контексті формування інформаційного суспільства та в умовах воєнного стану в Україні залишаються недостатньо дослідженими.

Постановка завдання. Метою статті є оцінка сучасного стану банківської системи та результативності державного регулювання діяльності банківських установ в контексті формування інформаційного суспільства та в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Проаналізуємо сучасний стан банківської системи України, як важливий індикатор ефективності та результативності державної політики у зазначеній сфері в умовах запровадженого в країні воєнного стану через російську військову агресію.

Так, платоспроможні банки в 2023 р. отримали 86,5 млрд грн чистого прибутку, що майже в 4 рази вище показника 2022 р. та на 12% вище за результати 2021 р. При цьому, операційні прибутки банків зросли помірно: операційний дохід за 2023 р. збільшився на 15% порівняно з попереднім роком, а чистий операційний прибуток до відрахувань у резерви збільшився на 19%. Рушієм зростання доходів банківського сектору залишається збільшення процентних доходів як від високоліквідних активів, так і від кредитування. При цьому, головним чинником значного збільшення прибутковості у порівнянні з 2022 р. стали значно менші відрахування в резерви під збитки від активних операцій, які за рік скоротилися на 86%. Загалом із початку повномасштабного російського вторгнення в Україну банки сформували резерви в розмірі 133 млрд грн, з яких у 2023 р. – лише 17 млрд грн. Рентабельність капіталу банківського сектору на 1 січня 2024 р. становила 31,6% (для порівняння, на 1 січня 2023 р. цей показник становив 9,7%) [1].

Вищезазначені позитивні показники сучасного стану банківської системи України стали можливими навіть попри суттєве збільшення рівня оподаткування.

Так, 21 листопада 2023 р. Верховна Рада України ухвалила закон, який суттєво збільшує ставку податку на прибуток для банків. Ключові зміни стосуються ставки податку на прибуток для банків – її підвищено з 18% до 25%, і відповідна норма набула чинності з 1 січня 2024 р. Окремо було запроваджено норму, яка встановлює підвищену ставку податку на прибуток у 2023 р. – 50%. Ця норма забороняла банкам зменшувати базу оподаткування за 2023 р. на збитки, отримані в попередніх податкових періодах. І хоча основною причиною запровадження додаткового податку на прибуток для банків за 2023 р., є дефіцит державного бюджету та необхідність додаткового фінансування потреб оборони країни (адже міжнародна фінансова допомога не може витратитися на зазначені потреби), проте норма про зміну ставки оподаткування прибутку за 2023 р. (50%) фактично була застосована ретроспективно, тобто «заднім числом». Оскільки податковим періодом для податку на прибуток є квартал, банки в листопаді вже сплатили податок за ставкою 18% за більшу частину 2023 р. Після набуття чинності закону банки повинні були переглянути сплачені податкові зобов'язання за весь 2023 р., і, зокрема, застосувати до отриманих прибутків ставку 50% замість 18% [4].

Це викликало немало негативних відгуків в банківських установах.

Так, в А-банку вважають, що «...ретроспективне застосування законодавчих змін токсичне, оскільки створює прецедент, на який при ухваленні рішень звернуть увагу інші бізнеси в Україні та зовнішні інвестори». А співзасновник Monobank О. Гороховський заявив, що «...метод, який запропонував Мінфін та підтримав профільний комітет, викликає шок. Цей шок не стільки від суми, яку необхідно доплатити, скільки від інструменту, який не має аналогів у світовій практиці, суперечить Конституції та основам Римського права. Закон не може мати зворотної сили. Це правове свавілля» [4].

Вважаємо, що в майбутньому зазначене підвищення оподаткування банківських прибутків на постійній основі на державному рівні потрібно переглянути, повернувши ставку оподаткування на довоєнний рівень, а також не допускати в подальшому ретроспективного («заднім числом») підвищення податків. Адже, хоча зазначене підвищення податків для банківських установ в короткостроковій перспективі не несе для них значних ризиків, це може призвести до негативних економічних наслідків в довгостроковій перспективі, а саме, до ухиляння від оподаткування шляхом так званої оптимізації прибутків та підвищення рівня тінізації банківського сектору.

Загалом, слід зазначити, що проведена Національним банком за під-

сумками 2023 р. оцінка стійкості банків свідчить, що переважна більшість з них мають достатній капітал, а банківська система України в цілому має достатньо високий запас міцності, навіть в умовах воєнного стану в країні.

Так, станом на 1 січня 2024 р. згідно з річними показниками лише 7 із 63 (11,1%) платоспроможних банків були збитковими із сукупним збитком 245 млн грн [1].

За підсумками першого півріччя 2024 р. рентабельність капіталу банків в Україні становила 48,4%, що дещо нижче аналогічного показника першої половини 2023 р. (56%). В той же час збільшилися обсяги нарахованих банками податків на прибуток – за вказаний період вони становили біля 22 млрд грн. В цілому, за перше півріччя 2024 р. лише 7 малих банків із 62 платоспроможних (11,3%) були збитковими із сукупним збитком 171 млн грн [2].

Загалом, за перше півріччя 2024 р. платоспроможні банки в Україні отримали 79 млрд грн чистого прибутку, а головними чинниками прибутковості стало збереження високої чистої процентної маржі та майже нульові відрахування в резерви під збитки від активних операцій. При цьому, упродовж II кварталу 2024 р. дохідність основних видів активів банків знижувалася. Найбільше знижувалася дохідність депозитних сертифікатів НБУ, тому банки зменшували обсяги цих вкладень. Ринкові ставки за ОВДП та кредитами також дещо знизилися, однак їхні обсяги зростали. Нарощення активів у зазначений період банки зберегли за рахунок достатньо високої чистої процентної маржі та збільшення доходів [2].

До позитивної тенденції на ринку банківських послуг за підсумками 2023 р. слід віднести скорочення частки непрацюючих кредитів (NPL) у банках: на 1 січня 2024 р. вона становила 37,4%, що на 0,8 відсоткових пункти нижче показника на 1 січня 2023 р. В абсолютних показниках обсяг непрацюючих кредитів за рік скоротився на 9,7 млрд грн – до 422,4 млрд грн. Для порівняння, до повномасштабного російського вторгнення в Україну частка непрацюючих кредитів (NPL) в українських банках стабільно скорочувалася з 2018 р. (з 55% до 27% станом на 1.03.2022 р.) [9].

Ключовим фактором скорочення частки NPL стало зростання кредитного портфеля, адже кредитування триває навіть в умовах воєнного стану в країні. Так, у 2023 р. завдяки поліпшенню попиту на гривневі кредити з огляду на відновлення бізнес-активності портфель чистих корпоративних кредитів зростав сім місяців поспіль, у тому числі поза межами державних програм. Зростали роздрібні незабезпечені споживчі кредити та іпотечні позики. До інших причин скорочення частки непрацюючих кредитів – реструктуризація та подальше відновлення обслуговування проблемної заборгованості корпоративними клієнтами, що відбулося переважно в державних банках, а також списання непрацюючих кредитів фізичним особам [9].

На жаль, попри активну роботу банків із врегулювання непрацюючих кредитів, їхня частка все ще залишається досить високою через повномасштабну війну, яка зумовила нову хвилю дефолтів банківських клієнтів. Зокрема згідно із дослідженням Національного банку України, у жовтні 2023 р. через війну непрацюючі кредити бізнесу становили 31% у загальному їх обсязі. У роздрібному портфелі за час війни накопичилася понад половина обсягу непрацюючих кредитів. При цьому, більшість NPL в умовах воєнного стану в країні безпосередньо не пов'язані з тимчасовою окупацією територій чи руйнуваннями бізнесу, тож ці позичальники зможуть поновити обслуговування позик в умовах подальшого відновлення національної економіки. При цьому, банки реструктурували 73 млрд грн, або понад 89% непрацюючих кредитів, а кредити боржників, основні активи яких втрачені чи розташовані на тимчасово окупованих територіях або в зоні бойових дій, зарезервовані більше ніж на 77% [9].

Позитивна тенденція щодо зменшення частки непрацюючих кредитів (NPL) у банках збереглася і у 2024 р. Так, частка непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі на 1 липня 2024 р. становила 34,6%, що на 2,8 відсоткових пункти нижче показника станом на початок 2024 р. Обсяг NPL скоротився за перше півріччя 2024 р. на 4,2 млрд грн – до 418,2 млрд грн. Частка NPL роздрібних кредитів за цей час знизилася на 3,9 в. п. до 19,6%. Помітно прискорилося і зниження частки NPL у корпоративному кредитному портфелі – на 1,9 в. п. до 42,2% [10].

Ключові чинники скорочення частки NPL за вказаний період – подальше нарощення банками обсягів гривневих кредитів високої якості та списання непрацюючих роздрібних кредитів, передусім банками з українським приватним капіталом. Найпоширенішими інструментами роботи банків із NPL стали позасудові реструктуризації, які покликані пом'якшити боргове навантаження на клієнта та дати йому змогу відновити платоспроможність [10].

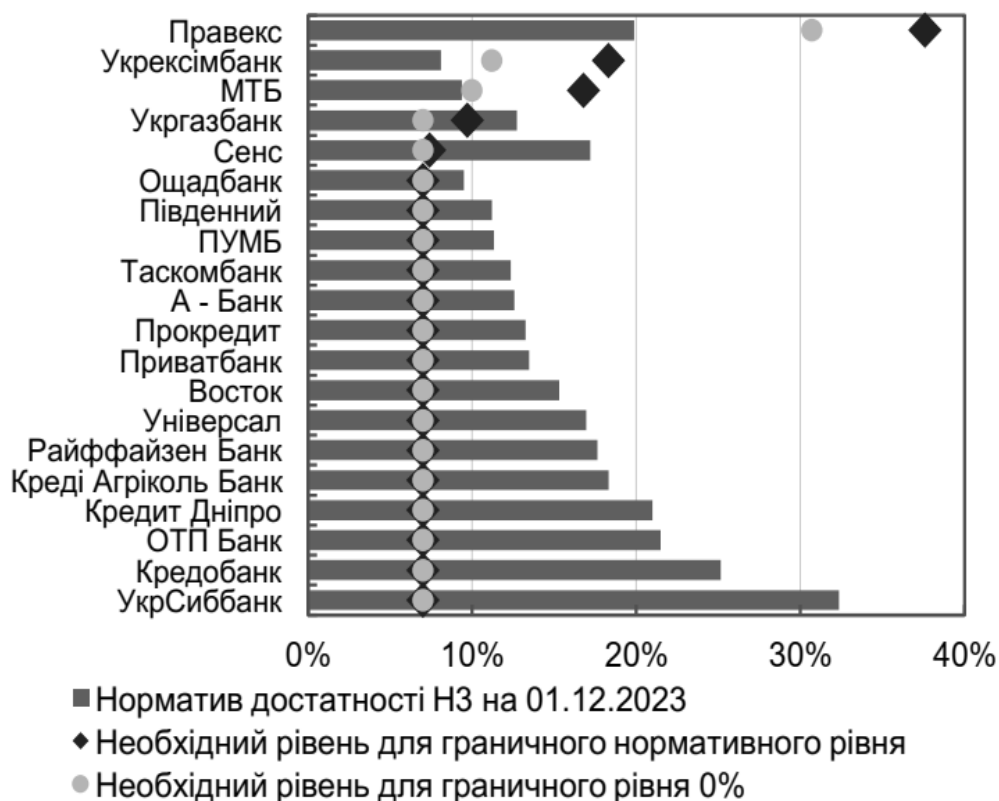
Слід зазначити, що до повномасштабного вторгнення найпоширенішою поступкою клієнтам із NPL була пролонгація боргу, інколи з пільговим періодом сплати процентів за кредитом. Однак, під час повномасштабної війни банки стали гнучкішими: щоб залишити більше ресурсів клієнту для швидшого відновлення його фінансового стану, вони поєднували одночасно декілька інструментів (комбінація інструментів пролонгації кредиту та надання пільгового періоду для сплати процентів). Водночас банки досить рідко знижують ставки кредитування, винятками були реструктуризації, здійснені відповідно до Закону України «Про фінансову реструктуризацію», і які переважно проводилися до 2022 р. [10].

З метою активізації кредитування реального сектору економіки в червні 2024 р. було схвалено Стратегію з розвитку кредитування, у якій визначено першочергові кроки для активізації кредитування в умовах війни та

подальшої розбудови кредитного ринку. Реалізація стратегії завдяки спільним діям Національного банку та Уряду України має посилити роль фінансового (в тому числі банківського) сектору у відновленні національної економіки в умовах воєнного стану [6].

Важливою складовою оцінки сучасного стану банківської системи України є проведення Національним банком оцінки стійкості банків, яка складається з таких складових: оцінка якості активів (AQR), яку НБУ проводить шляхом інспекційних перевірок банків; екстраполяція результатів AQR (за потреби) та верифікації оцінки вартості застави; прогнозування показників діяльності банків на горизонті трьох років; оцінки достатності капіталу та потреби в ньому. Для оцінки обиралися банки, найбільші за середнім зваженим значенням трьох показників: зважені на ризик активи, кредити та депозити фізичних осіб [6].

За підсумками 2023 р. Національний банк України здійснив оцінку стійкості 20 банків, загальні активи яких складають більше 90% банківського сектору України (рис. 1).



Джерело: Національний банк.

Рис. 1. Необхідні рівні нормативів достатності основного капіталу банків в Україні за результатами оцінки стійкості [6].

Аналіз даних рисунку щодо оцінки стійкості свідчить про достатність капіталу переважної більшості банків та високий запас міцності системи. При цьому необхідність підвищення рівня нормативів капіталу встановлено лише для п'яти банків – Сенс, Укргазбанк, МТБ, Укрексімбанк, Правекс.

Причиною підвищених необхідних рівнів нормативів була неспроможність цих банків за рахунок своєї операційної ефективності покривати можливі втрати від кредитного ризику або компенсувати адміністративні витрати. Основним пріоритетом програм капіталізації / реструктуризації, складених банками зі встановленими підвищеними нормативами достатності капіталу, є підвищення ефективності їхньої діяльності. Оцінка стійкості виявила окремі недоліки та слабкості в бізнес-моделях і стратегіях банків, включно з державними. Банки, для яких встановлено підвищені необхідні рівні нормативів достатності капіталу, подали до Національного банку програми реструктуризації або капіталізації та виконують вимоги для досягнення встановленого рівня нормативів. Окрім того, за результатами оцінки стійкості та нагляду банки, згідно рекомендацій Національного банку України з метою мінімізації ризиків мають оновити стратегії своєї діяльності [6].

В сучасних умовах запровадженого в країні воєнного стану на державному рівні надзвичайно важливо не тільки забезпечити належне функціонування банківської системи, але й не залишитися осторонь від глобальних тенденцій цифровізації і формування інформаційного суспільства, в якому діяльність людей здійснюється на основі використання послуг, що надаються за допомогою інформаційних технологій та технологій зв'язку.

Тому одним з головних пріоритетів на державному рівні навіть в умовах повномасштабного російського вторгнення в України має залишатися прагнення побудови банківської системи в контексті необхідності подальшого розвитку інформаційного суспільства, яке максимально орієнтовано на інтереси людей, є відкритим та прозорим, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися та обмінюватися ними. Тобто кожна людина повинна мати можливість повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість свого життя.

Слід зазначити, що протягом останнього часу в світі активно відбувається формування інформаційного суспільства, а тому все більше розвиваються обчислювальні й інформаційні мережі – унікальний симбіоз комп'ютерів і комунікацій, країни активно інтегруються у всесвітні мережеві структури – у «Мережу мережей» – Internet, а цивілізація вступила в еру інформації [3].

В сучасних умовах вже неможливо уявити функціонування банківських установ без використання сучасних інформаційних технологій та, зокрема глобальних комп'ютерних мереж, у тому числі й Інтернет.

Впровадження інтернет-банкінгу дозволило значно збільшити клієнтську базу і знизити витрати на персонал і мережу банківських філій.

Розвиток та впровадження сучасних інформаційних технологій в здійсненні банківських бізнес-процесів, інформаційних банківських систем і відповідної реорганізації функціональної та організаційної структур дозволить підвищити ефективність банківського менеджменту та якість обслуговування клієнтів, зменшити собівартість послуг, централізувати функції підтримки бізнесів, оптимізувати інформаційні потоки, облік і формування звітності, забезпечить прозорість і ефективність банківського управління. В цілому, розвиток Інтернет-банкінгу дозволить підвищити якість обслуговування клієнтів за рахунок зручного сервісу, залучити нових клієнтів, збільшити кількість наданих послуг та знизити їх вартість, а в кінцевому рахунку збільшити обсяг безготівкового грошового обігу [11].

Не оминули процеси формування та розвитку інформаційного суспільства й Україну, в тому числі в контексті всебічної інформатизації та цифровізації її банківської системи.

Так, згідно Закону України «Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (який є нині діючим), однією з основних стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні є державна підтримка нових «електронних» секторів економіки, в тому числі надання фінансових і банківських послуг [5].

Тому у травні 2021 р. було розроблено та впроваджено нову інституційну Стратегію Національного банку України до 2025 року, яка була сфокусована на створенні максимальної цінності для клієнтів, що відповідало існуючим вимогам подальшого розвитку інформаційного суспільства в Україні. Планувалося, що реалізація Стратегії здійснюватиметься за трьома стратегічними напрямками розвитку, які деталізуються у 12 стратегічних цілях. При цьому один зі стратегічних напрямків «Цифрові фінанси як драйвер для цифровізації економіки» передбачав такі складові: розвиток безготівкової економіки; підвищення рівня фінансової інклюзії; розвиток інновацій фінансового сектора; кіберзахист фінансового (в тому числі банківського) сектора. Окрім того, ще один напрям Стратегії НБУ «Інституційний розвиток та операційна досконалість Національного банку» передбачав цифрову трансформацію Національного банку та підвищення його операційної ефективності [7].

Однак, після дворічного впровадження у 2023 р. вищезазначену Стратегію Національного банку до 2025 р. було змінено у зв'язку з повномасштабним російським вторгненням. І в травні 2023 р. Національний банк України представив нову інституційну Стратегію, яка враховує фактори впливу російського вторгнення на умови функціонування банківської системи та сфокусований на захисті фінансової стабільності та відновленні країни. Реалізація Стратегії здійснюватиметься за п'ятьма стратегічними

цілями, які деталізуються у 24 стратегічних ініціативах, в тому числі спрямованих на формування та розвиток інформаційного суспільства в Україні.

Так, одна з цілей «Сучасні фінансові послуги» передбачає, що фінансова система країни (в тому числі банківський сектор) має працювати безперебійно навіть під час війни, в умовах бойових дій чи у разі блекаутів. При цьому, одним з ключових завдань НБУ є посилення кібербезпеки та ефективності готівкового обігу, а також подальша цифровізація фінансових послуг, впровадження нових технологій, поширення безготівкових розрахунків. На реалізацію цієї цілі спрямовуватимуться такі ініціативи:

- фінансовий ринок – цифрова фортеця;
- Power banking 2.0 – відновлення інфраструктури на деокупованих територіях;
- технологічний розвиток фінансового ринку;
- стійкість, ефективність та клієнтоорієнтованість готівкового обігу;
- віртуальні активи та цифрові гроші НБУ – чітке регулювання для забезпечення монетарного суверенітету;
- цифрові фінансові послуги – частина цифрової країни [8].

Окрім того, ще однією ціллю зазначеної Стратегії – «Ефективний центральний банк» – передбачається цифрова трансформація Національного банку України та забезпечення стійкості, ефективності та безперебійності його роботи [8].

Отже, в сучасних умовах банківська система країни зберігає стійкість та спроможність протистояти поточним викликам та ризикам, поточний стан діяльності банківських установ є задовільним, а їх прибутковість є стійкою. Однак сучасні виклики та загрози, пов'язані з російською військовою агресією проти України потребують відповідної трансформації державної політики, в тому числі у фінансовій сфері, зокрема у банківському секторі.

Висновки. Таким чином, домінуючим ризиком для банківської системи України в сучасних умовах залишається повномасштабне російське вторгнення в Україну, яке значно погіршило динаміку ключових макроекономічних показників розвитку країни. Однак масштабне надходження міжнародної допомоги, пристосування бізнесу до екстремальних умов російського терору, а також продовження інформаційної та цифрової трансформації банківської системи дали змогу економіці України вистояти та поступово відновлюватися. Подальша модернізація системи державного регулювання діяльності банківських установ дозволить вирішити існуючі проблеми та сприятиме підвищенню рівня фінансової безпеки країни в контексті формування інформаційного суспільства та в умовах європейської інтеграції України, що й буде предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Банківський сектор отримав 86,5 млрд грн прибутку за 2023 рік згідно з оперативними даними. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-otrimav-865-mlrd-grn-pributku-za-2023-rik-zgidno-z-operativnimi-danimi>
2. Банки зберігають прибутковість та нарощують капітал для виконання мінімальних вимог та подальшого розвитку кредитування. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-zberigayut-pributkovist-ta-naroshuyut-kapital-dlya-vikonannya-minimalnih-vimog-ta-podalshogo-rozvitku-kredituvannya>
3. Біленчук Д. П., Біленчук П. Д. Сучасні можливості використання інформаційних технологій у банківській та страховій справі. URL: <https://forinsurer.com/public/03/02/06/265>
4. Вінокуров Я. Надподатки на надприбутки: чому держава оподатковує банки «заднім числом» і що це змінить? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/11/22/706863/>
5. Закон України «Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text>
6. Звіт про діяльність Ради з фінансової стабільності (серпень 2023 – липень 2024). URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSB_Report%202023-2024.pdf?v=8
7. Стратегія Національного банку до 2025 року: фокус на активізацію економічного зростання та цифровізацію. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalniy-bank-do-2025-roku-fokus-na-aktivizatsiyu-ekonomichnogo-zrostannya-ta-tsifrovizatsiyu>
8. Фінансова фортеця України: НБУ презентував нову Стратегію, сфокусовану на спротиві російській агресії та відновленні країни. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-fortetsya-ukrayini-nbu-prezentuvav-novu-strategiyu-sfokuso-vanu-na-sprotivi-rosiyskiy-agresiyi-ta-vidnovlenni-krayini>
9. Частка непрацюючих кредитів у банках за 2023 рік скоротилася до 37,4%. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-2023-rik-skorotilasya-do-374>
10. Частка непрацюючих кредитів у банках скоротилася за перше півріччя 2024 року до 34,6%. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-skorotilasya-za-pershe-pivrichchya-2024-roku-do-346>
11. Юрчук Н.П. Перспективи розвитку інформаційних технологій в банківській системі. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4305>

References:

1. The banking sector received UAH 86.5 billion in profit for 2023, according to operational data. [Bankivs'kyu sektor otry mav 86,5 mlrd hrn prybutku za 2023 rik z hidno z operatyvnymy danymy]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-otrimav-865-mlrd-grn-pributku-za-2023-rik-zgidno-z-operativnimi-danimi>.
2. Banks maintain profitability and increase capital to meet minimum re-

quirements and further develop lending. [Banky zberihayut' prybutkovist' ta naroshchuyut' kapital dlya vykonannya minimal'nykh vymoh ta podal'shoho rozvytku kredytuvannya]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-zberigayut-pributkovist-ta-naroshchuyut-kapital-dlya-vikonannya-minimalnih-vimog-ta-podalshogo-rozvitku-kredytuvannya>.

3. Bilenchuk D. P., Bilenchuk P. D. Modern possibilities of using information technologies in banking and insurance business. [Suchasni mozhyvosti vykorystannya informatsiynykh tekhnolohiy u bankivs'kiy ta strakhoviy spravi]. URL: <https://forinsurer.com/public/03/02/06/265>.

4. Vinokurov Ya. Surtaxes on surplus profits: why does the state tax banks "retroactively" and what will it change? [Nadpodatky na nadprybutky: chomu derzhava opodatkovuye banky "zadnim chyslom" i shcho tse zminyt'?). URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/11/22/706863/>

5. The Law of Ukraine "Basic Principles of Information Society Development in Ukraine for 2007-2015". [Zakon Ukrayiny «Osnovni zasady rozvytku informatsiynoho suspil'stva v ukrayini na 2007-2015 roky»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text>

6. Financial Stability Board Activity Report (August 2023 – July 2024). [Zvit pro diyal'nist' Rady z finansovoyi stabil'nosti (serpen' 2023 – lypen' 2024)]. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSB_Report%202023-2024.pdf?v=8

7. Strategy of the National Bank until 2025: focus on revitalizing economic growth and digitization. [Stratehiya Natsional'noho banku do 2025 roku: fokus na aktyvizatsiyu ekonomichnoho zrostannya ta tsyfrovizatsiyu]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalniy-bank-do-2025-roku-fokus-na-aktivizatsiyu-ekonomichnogo-zrostannya-ta-tsifrovizatsiyu>

8. Financial fortress of Ukraine: NBU presented a new strategy focused on resisting russian aggression and restoring the country. [Finansova fortetsya Ukrayiny: NBU prezentuvav novu Stratehiyu, sfokusovanu na sprotyvi rosiys'kiy ahresiyi ta vidnovlenni krayiny]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-fortetsya-ukrayini-nbu-prezentuvav-novu-strategiyu-sfokuso-vanu-na-sprotivi-rosiyskiy-agresiyi-ta-vidnovlenni-krayini>

9. The share of non-performing loans in banks decreased to 37.4% in 2023. [Chastka nepratsyuyuchykh kredytiv u bankakh za 2023 rik skorotylasya do 37,4%]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kredytiv-u-bankah-za-2023-rik-skorotylasya-do-374>

10. The share of non-performing loans in banks decreased to 34.6% in the first half of 2024. [Chastka nepratsyuyuchykh kredytiv u bankakh skorotylasya za pershe pivrichchya 2024 roku do 34,6%]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kredytiv-u-bankah-skorotylasya-za-pershe-pivrichchya-2024-roku-do-346>

11. Yurchuk N.P. Prospects for the development of information technologies in the banking system. [Perspektyvy rozvytku informatsiynykh tekhnolohiy v bankivs'kiy systemi]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4305>.